

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO, OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisni listi ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mož oglasit trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mož oglasit, ki služi v socialnem namenu delavstva in nameščencev, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 23 • Maribor, četrtek, dne 23. februarja 1939 • Leto XIV

O imenovanju javnih samouprav

in zaščiti zakonitih pravic delavstva.

Ce govorimo o javnih samoupravah, mislimo na socialnopolitične ustanove, v katerih ima delavstvo zakonite samoupravne pravice. Take ustanove so delavske zbornice, socialnozavarovalni zavodi vseh kategorij, borza dela in tudi ustanova obratnih zaupnikov spada sem.

Vse te ustanove so samoupravne javne ustanove, v katerih imajo delojemalci in deloma tudi delodajalci pravico, da po svoji svobodni volji in po zakonitih določbah zastopajo svoje interese neovirano, ker zakoni tako določajo. — Volitve v te korporacije in ustanove so svobodne in zakonite. Določeni so zanje zakoniti roki.

Kako je bilo dokler je bil dr. Stojadinović predsednik vlade?

Zadnja leta se je uvedel običaj, da je dajala narodna skupščina ministrom pooblastila, po katerih sme minister, če se mu zdi potrebno, imenovati te samouprave in odrediti še druge stvari po svojem preudarku, kadar se kaže potreba. Pooblastila so pomenila, da se je narodna skupščina odrekla pravici kontrole, kaj se v teh ustanovah dogaja in kaj se o njih ukrepa.

Razumemo taka pooblastila za nujne primere. Lahko nastanejo razmere, ki ovirajo, da bi se izvedla formalnost volitev do pičice po zakonitih določbah, kar se pa zgodi le redko. S tem pa nikakor ni utemeljeno, da se preidejo tudi druge socialno - politične zakonodajne določbe, ki določajo pred imenovanjem teh samouprav zaslišanje delavskih in delodajalskih organizacij in zbornic. Pooblastila, ki jih daje narodna skupščina, se na to stvar ne morejo nanašati, ker morajo samouprave vendarle biti predlagane po teh interesnih zastopnicah delavskih in delodajalskih interesentov.

Vršile so se ankete, imenovanja v te samouprave, ne da bi bile delavske zbornice in njih organizacije končno zaslišane. Zasliševali se delodajalske konceptije do definitivne odločbe, ne pa delavske. Pri imenovanjih samouprav se predlogov delavskih zbornic, ki so vsebina predlogov organizacij, ali sploh ni vpoštevalo ali le malo, čeprav pravi zakon, da je te predloge pri imenovanjih samouprav upoštevati, da se s tem pospešuje prekoristno sodelovanje med interesenti in oblastjo. Zakoni to izrecno določajo, ni pa prav nobenega drugega objektivnega razloga, da bi se zakonite določbe ne izvajale. Delavstvo je zahtevalo svojo pravico, ki mu jo pooblastila ne morejo odrekati.

Enak primer nam nudi odlaganje volitev obratnih zaupnikov. Ni ga bilo objektivnega razloga za odlaganje volitev, volitve so se pa le odložile od januarja do maja meseca. In ni čudno, če se delavstvo izprašuje, zakaj?

Delavci imajo pravico do svojih obratnih zaupnikov. Zakonito pravico imajo in nobenega vidnega razloga ni, ki bi onemogočal volitve, ne z ozirom na takozvane državne interese. Zakon je tu, je v veljavi in pooblastila narodne skupščine ne sezajo tako daleč, da bi razveljavljala veljavna zakonita določila, ker se glase le na izjemne pravice ministra v slučaju nuje potrebe.

Delavstvo je videlo v tem ravnanju omejevanje svojih državljanskih pravic, kar ni v skladu z duhom jugoslovanske zakonodaje. Opravičeno je zahtevalo, da se tozadevni zakoni izvršujejo vsaj tako, kakor določajo po svoji vsebini. Sedaj, po odhodu dr. Stojadinovića, o čigar namerah smo pisali že zadnjič,

Kakšna pooblastila bo dobila vlada

v finančnem zakonu? — In še posebej minister za socialno politiko?

»Slovenec« poroča iz prvega vira, da bodo v novem finančnem zakonu med pooblastila, ki jih bo dobila vlada, tudi ta-le:

Pooblastila za spremembo zakonov.

Minister za notranje zadeve je pooblaščen predpisati spremembe in dopolnitve zakona o občinah in o mestnih občinah ter zakonov o tisku, shodih, posvetih, društvi in volitvah narodnih poslancev. Razen tega ostanejo v finančnem zakonu pooblastila za spremembo gospodarskih uredb in zakonov.

Čisto nova pooblastila za ministra socialne politike

Minister za socialno politiko je pooblaščen, da uveljavi uredbo z zakonsko močjo, s katero bo reguliral del vse zasebne iniciative na socialnem in hu-

manem polju. Z uredbo bodo urejeni pogoji za obstoj zasebnih ustanov in društev, njih delokrog, njih medsebojni odnos in koordinacija kakor tudi sodelovanje z uradnimi organi in nadzorstvo nad njih finančnim poslovanjem in de-

lom sploh.

Kaj točnejšega o teh pooblastilih »Slovenec« ne pove in bomo morali počakati še na pojasnila v »Hrvatskem Dnevniku«.

Finančni zakon, pooblastila in sporazum

Finančni zakon za leto 1939/40 je v narodni skupščini v razpravi.

Najvažnejše vprašanje je vprašanje pooblastil, ki jih vlada zahteva s finančnim zakonom od narodne skupščine. — Pooblastila, ki so bila uvedena zadnja leta, so bila dalekosežna in končno posledica nezaupanja, ki se je izrazilo v odstopu dr. Stojadinovićeve vlade.

Iz vladnih krogov javljajo, da bo pred-

sednik vlade Cvetković v razpravi o proračunu tudi podrobneje pojasnil, česar vladna izjava ne vsebuje, kako si zamišlja rešitev najbolj perečega hrvaškega vprašanja in vprašanja obnove političnega življenja. S tem se bo posebej bavil v poročilu o notranji politiki.

Na hrvaški strani in v vsej državi obstoja iskrena želja, da se razmere v državi konsolidirajo v pravcu pravic in svobode ter iskrene sodelovanja.

Kako naj se reši hrvaško vprašanje?

»Radničke Novine«, Beograd, pravi:

Hrvaško vprašanje se nahaja danes v početku konca svojega reševanja in rešenja. Ono, razumljivo, ne predstavlja politično-gospodarsko pogodbo. Če bi bil to slučaj, bi Hrvati to mogli doseči s katerikoli režimom in s katerikoli vlado. V prošlosti, so neljudski režimi v Hrvaški sklepali »v imenu Hrvatov« pogodbe tako z madžarsko kakor avstrijsko oligarhijo. In nikdar niso rešili hrvaškega vprašanja!

Hrvaško vprašanje ni in ne more biti vprašanje samo zase in predmet reševanja in rešenja zase. Vprašanje so postavili na dnevni red zgodovinski dogodki na slovenskem jugu tekom stotletij, do reševanja pa ga je privedla

skupna in odločna ljudska borba ne samo Hrvatov, marveč tudi ostalih delov našega ljudstva v teku zadnjih let. Po vplivu okolnosti je postalo povod za desetletno dobo diktature in reakcije. Istotako je postalo po vplivu okolnosti središče, okoli katerega se zbira ljudstvo v boju za demokracijo in svobodo v naši državi. Tega se nikakor ne sme prezreti pri reševanju in rešitvi hrvaškega vprašanja. Kakor, v prvi vrsti od strani Hrvatov samih, tako tudi od strani vseh ostalih činiteljev, ki v našem političnem življenju kaj pomenijo. Zakaj, pred očmi moramo imeti, da so se do danes vse druge metode brez uspeha upotrebljale pri »reševanju« hrvaškega vprašanja.

Radn. Nov., Beograd.

Končno — ofenziva z zapada

ki vzbuja upravičeno nervoznost in vznemirjenje.

Anglija, Francija in Zedinjene države so prešle iz obrambe v napad. Ne v tak napad, kakor smo jih bili vajeni zadnja leta v Srednji Evropi, ampak v gospodarsko in finančno ofenzivo velikega obsega, ki jo krije ogromno oboroževanje, ogromna vojna sila, katere se vsak dan stopnjuje in svari vsakogar, ki bi si drznil podvzeti karkoli proti njej.

Anglija in Francija razvijata novo akcijo v Evropi in to na ozemljih, na katerih sta se smatrali Italija in Nemčija kot edini gospodarici. Ta področja so: Balkan, Poljska in Španija. Na prve poskuse rusko-nemškega zbližanja je odgovorila Anglija zdaleka krepkeje in uspešneje.

Najbolje pojasni položaj članek v »Deutsche Allgemeine Zeitung«, ki našteva najnovejše angleške in ameriške diplomatske akcije in jih vse po vrsti obeležuje kot protinemske in protifašistične. List pravi, da so tudi vladne spremembe v južnovzhodni Evropi deloma rezultat angleške diplomatske aktivnosti. Anglija hoče namreč oslabil vpliv osi Rim-Berlin tudi v onem pre-

delu Evrope. Posebej pa se list pritožuje spričo potovanja admirala Oshborna po jugovzhodni Evropi in njegovih predavanj o bodoči angleški vojni sili. Delegetu angleškega zunanjega ministrstva Johnsonu, ki se mudi v Bukarešti, pripisujejo prav tako propagandno misijo. Anglija je vse do zadnjega časa zavzemala nasproti Rusiji in komunizmu odklonilno stališče. Sedaj pa se je tudi v tem pogledu preorientirala in je mnenja, da Rusija ni škodljiva angleškim interesom. Vse kaže, tako poudarja list, da bodo v Angliji spričo vsega tega kmalu spet prišli na površje elementi, ki so pred dobrim letom dni žalovali, ko je moral Eden podati ostavko. Angleži zaključuje list, so prišli v Monakovo z dežnikom samo zato, ker tedaj njihov meč še ni bil izgotovljen.

Izvoz naših rud 1938

Jugoslavija je izvažala v inozemstvo l. 1938. železno, svinčevo, cinkovo, kromovo, bakrovo, manganovo rudo, bauksit, pirit, kakor tudi rude za pridobivanje zlata in srebra. V celoti je bilo izvoženih 1.091.414 ton v vrednosti 387.120.000 dinarjev. Največ rud je kupila Nemčija 421.287 ton, in sicer vseh vrst, vendar največ bauksita (379.742 ton). Ako bi bili izvažali rude vsaj v pretopljenem stanju, bi to značilo velik plus za naše gospodarstvo.

Jugoslovanska vlada je že priznala vlado generala Franca

kakor čitamo v št. 44 »Slovenca«:

»Kar se tiče Jugoslavije, je njena vlada že 15. februarja priznala vlado generala Franca, ni pa o tem javnosti obvestila.«

Ozadje belgijske vladine krize

Problem demokracije.

Vladimir d'Ormesson piše v »Figaro« o belgijski vladini krizi:

»V Belgiji vlada že od konca vojne koalicija treh strank: katolikov, liberalcev in socialistov. Ta koalicija je potrebna, ker proporcionalni volilni sistem onemogoča sestavo vlade ene same stranke. Toda enotnost, ki jo je mogoče doseči v ministrskem svetu nikakor ne postoja v javnosti ali v koalicijskih strankah. Zato je vlada prisiljena, da neprestano posreduje med nasprotujočimi si stremljenji in trati s tem svoje moči. Politika se izprevrže v malenkostna razračunavanja. Vsak hip se kaj zgodi, kar da povod tudi za osebne prepire, med tem ko so velike javne zadeve potisnjene v drugo vrsto. To stanje je nezdravo. Belgija stoji pred vsemi mogočimi problemi gospodarskega kakor tudi upravnega tehničnega značaja. Flamsko vprašanje samo, čigar ozadje inozemstvo zelo slabo pozna, bi zahtevalo široko ustvarjajočo politiko. Namesto da bi se posvetila razmotrivanju te velike zadeve in jo dovedla do pravilne rešitve, se belgijska politika omejuje na neposredne in manj važne potrebe. — Brez dvoma se nahaja belgijska demokracija v krizi. Potrebno je, da se onemogoči zloraba demokracije in se jo postavi na osnovo resne narodne discipline.«

Nova vlada v Belgiji

je sestavljena. V njej so trije katoliki in tri socialisti. Zunanji minister je socialist Soudant. 5 ministrov ni politično opredeljenih.

Enakost

Enakost, ki jo hočemo, pozna samo eno upravičeno možnost nadkriljevanja, po inteligenci in po delu, ter se ne odoljivo protivi vsem predpravicam, ki jih ni mogoče opravičiti na ta način.

(Labeyrie.)

Ali bo konec vojne v Španiji?

Azana in Negrinova vlada.

Zadnje dni so listi obširno pisali o sporu med predsednikom španske republike in Negrinovo vlado. Trdili so, da je Azana stavil ultimatum in zagrozil z odstopom, ako republikanci takoj ne sklenejo premirja in to brezpogojno. Te vesti so sedaj utihnile.

Govori se pa o nadaljevanju vojne, katero da je republikanska vlada odločena voditi do skrajnosti ter o pričetku Francove ofenzive proti Madridu. Izgleda pa, da postaja špansko vprašanje vedno bolj vprašanje Anglije in Francije, ki bosta o njem tudi odločili.

Kakšni so izgledi republikancev v slučaju nadaljevanja vojne?

Reuter poroča: Od kar so dne 15. aprila 1938 nacisti prodrli vzhodno od Teruela do morja, tvori osrednja Španija izolirano, avtonomno vojno področje. Vse zveze med osrednjo Španijo in Katalonijo so bile pretrgane; samo vojne ladje in pod gotovimi pogoji letala ter omejeno število specialnih oddelkov armade je moglo prehajati po morju ali v zraku iz enega področja na drugo.

To vojno področje obsega morsko obrežje, dolgo okrog 600 km. Skrajni postojanki, Valencija na severu in Almerija na jugu, sta oddaljeni od fronte prva 45, druga 85 km. Strateški centrum tega ozemlja ni Madrid, ampak odsek Murcia—Carthagena. Od tega središča posmatrano poteka fronta v polkrogu, čigar polmer znaša povprečno 320 km. Najbližje Murcia in Carthageni leži odsek Granada, ki je komaj 220 km oddaljen, najbolj oddaljen od prejšnjega središča pa je odsek Sierra de Guadarrama (Madrid) in sicer celih 440 km.

Ne oziraje se na obrežje, ki ga je mogoče ščititi s pomočjo vojnih ladij, obrežnih baterij in letal, znaša dolžina fronte 1300 km. Na tej fronti je koncentriranih

500.000 vojakov prvovrstno izvežbanih, ki razpolagajo z zadostnimi rezervami. Čete na fronti so razdeljene na štiri armade, od katerih vsaka obsega po tri armadne zборе; vsega skupaj je torej v osrednji Španiji 12 armadnih zborov s po 40.000 do 50.000 mož. Vsak armadni zbor obstoji iz treh divizij. Za hrbtom te armade je še ena armada, morda nekoliko številnejša, ki je zaposlena pri utrjevalnih delih.

V osrednji Španiji je 8 milijonov prebivalcev. To znači, da je mogoče vpo-klicati 490.000 mož na fronto in 600.000 mož v službo v zaledju, ne da bi bilo s tem ogroženo delo v industriji ali na polju.

Ozemlje je prepreženo z železnicami, ki vodijo s severa proti jugu in od vzhoda proti zapadu in omogočajo, poleg številnih cest, hitro premikanje čet.

V zaledju za frontami ne manjka utrjenih pozicij, ki omogočajo koncentriranje čet ob priliki napadalnih ali obrambnih akcij.

Poveljnik v tem ozemlju je general Miaja, eden najboljših stratežev španske armade, kar mu priznavajo tudi njegovi nasprotniki.

Apel francoske socialistične stranke na francoski narod

radi Španije.

Glasi francoske socialistične stranke »Populaire« v Parizu je objavilo poseben oklic izvršnega odbora stranke na narod.

Ta oklic je v zvezi z odlokom izvršnega odbora socialistične delavske internacionale, ki je bil sprejet na zadnji seji v Londonu dne 24. januarja t. l. z ozirom na katastrofo v Kataloniji. Oklic z odločnimi besedami dokazuje porazne

rezultate politike nevmešavanja, ki je dovela do katastrofe zaradi tega, ker se zlorablja.

Oklic se odločno zavzema za republikansko vlado v Španiji ter zahteva v interesu Francije, da se španskim republikancem omogoči svobodna preskrba z orožjem in hrano. Oklic je izdan v imenu varnosti Francije, v imenu pravice, v imenu miru.

S konference jugoslovanskih škofov

O čem so razpravljali škofje?

Koncem januarja tega leta so imeli jugoslovanski škofji v Zagrebu svojo konferenco. Pisali in poročali o konferenci niso mnogo. Javnost je bila po konferenci obveščena o sklepih le z izjavo ali skupnim komuniquejem. Iz komuniqueja je razvidno, da je bil na konferenci tudi papežev nuncij iz Beograda. Poleg predsednika konference zagrebskega nadškofa dr. Stepinaca so bili na konferenci nadškofi in 15 škofov. Komunique o konferenci objavlja tele sklepe: 1. katoliški episkopat je razmotrival

o vedno večjem propadanju rodbinskega življenja ter je poslal svojim vernikom izčrpan pastirski list o zakonu, ki naj se prečita v vseh cerkvah; 2. proučeval je razne šolske učbenike ter ugotovil, da pogostoma vsebujejo zgodovinske, znanstvene in verske zmote; 3. katoliški episkopat je proučeval tudi vprašanje mišljenja učiteljev v posameznih šolah; 4. premočnil je tudi vsa druga vprašanja, ki interesirajo cerkev. Konferenca je bila sicer zaupna ter se je bavila torej s položajem katoličanstva v državi.

Doma in po svetu

Nad kom neki se jezi »Slovenec«? V št. 43 »Slovenca« čitamo: »In še vprašanje naših bolnišnic: ... »državna bolnišnica v središču Slovenije čaka na dograditev vsaj enega paviljona. Ali je to ekonomično, da stoji zgradba, ki bo kmalu že začela propadati: nov kirurški paviljon pri drž. bolnišnici še sedaj v istem stanju kot pred leti, ko vendar vse kriči po povečanju osrednje bolnišnice... nujno potrebna je vsaj dograditev onega, kar se je začelo s takim pompom.« — S kom le se krega »Slovenec«, če ne sam s seboj? Za zaključek mu povemo še to, da naj si pride pogledat tudi nedograjeni paviljon v Mariboru...

200 profesorjev bi bilo imelo biti premeščenih, kakor javlja »Avala«. Ukaz o premeščenjih je bil že podpisan v ministrstvu. Minister Čirič je izjavil, da so vsi ti premestitveni dekreti z odhodom prejšnje vlade postali brezpredmetni.

Če bi vsi šoloobvezni otroci v Jugoslaviji hodili v šolo. V finančnem odboru je izjavil prosvetni minister Čirič: »Ljudsko šolo obiskuje 1,5 milijona otrok. 180.000 šoloobveznih otrok pa še vedno nima rednega pouka. Če bi vsi otroci hodili v ljudsko šolo in če bi hoteli pokriti vse potrebe, bi morali zgraditi še okoli 3000 novih šol. Za to pa je potrebno 60 milijonov dinarjev.

Novinarsko starostno zavarovanje. Predsednik centralne uprave JNU dr. Sokolič je intervjuiral pri ministrskem predsedniku Cvetkoviču in ministru socialne politike Rajakoviču v zadevi uvedbe novinarskega penzijskega zavarovanja. Novinarji čakajo že vso povojno dobo na rešitev tega perečega vprašanja. Doslej jim je sicer vsaka vlada obljubila, da bo tozadevna uredba izšla, ostalo pa je vedno le pri obljubah. Predsednik sedanje vlade je obljubil, da bo kmalu ustrezno željam novinarjev.

Napredovanje nameščencev OUZDja. V službenem listu z dne 11. februarja 1939 je razpisanih več mest za napredovanje nameščencev OUZDja v Ljubljani. Ker nam je znano, da se napredovanja pri tem uradu ne vršijo avtomatično, upravičeno pričakujemo, da bo uradova samouprava upoštevala izredno težki položaj nameščencev in jim oomogočila napredovanje z ozirom na službena leta in kvalifikacije. — Javnost je zainteresirana na tem, da so nameščenci OUZDja, kot ene izmed najvidnejših socialnih ustanov, materialno neodvisni in zadovoljni.

Ogrodje železniškega mostu čez Savo pri Zagrebu za most pri Veržetu. Železniška proga proti Murski Soboti vodi po terenu, ki je izpostavljen stalnim poplavam. Železniška direkcija v Ljubljani je teren proučila in predlagala zgradbo cele vrste mostov. V ministrstvu v Beogradu pa so nekaj teh mostov enostavno črtali. Posledica je, da je ob vsaki večji povodnji promet oviran, če ne celo ogrožen. Pri Veržetu se mora nujno zgraditi še en most, to je pokazala izkušnja. Konstrukcijo za ta most namerava dobiti železniška direkcija v Ljubljani iz Zagreba, kjer bodo stari most čez Savo nadomestili z novim.

Francoski kapital se interesira za Jugoslavijo, ovira je le devizna politika, ki ne dovoljuje transfera deviz (pošiljanje dobička v inozemstvo). Francozi se zanimajo za lesno, rudarsko in kovinsko industrijo, izvajali bi tudi javna dela. Na razpolago je zaenkrat pol milijarde dinarjev in se bo znesek investiral, če se doseže sporazum glede deviznih ovir.

Demokracija bo zmagala. Bivši prezident ČSR dr. Beneš je na predavanju na čikaški univerzi dejal, da bo demokracija v Evropi prej ali slej zmagala. Pri presojanju tega položaja nas ne smejo motiti sedanji dogodki v Evropi.

Veiki pomorski manevri angleškega brodomarja prično 5. marca pred Gibraltarjem. Angleži znajo vreči svojo moč vedno o pravem času na tehtnico.

Angleški ministri na potovanjih po Evropi. Iz Londona prihaja vest, da pride v marcu angleški trgovinski minister na službeni obisk v Berlin, od tam pa bo odšel tudi v Varšavo in Moskvo. Ti obiski imajo namen poživeti angleško trgovino. Angleška vlada pravi, da nikakor ne gre mirno gledati, kako izgublja angleška trgovina eno tržišče za drugim. Anglija ne sme jemati svobode trgovanja, zahteva pa isto svobodo tudi za sebe, s pridržkom, da se je v konkurenci treba posluževati realnih metod trgovanja.

10-urni delovnik v stavbi stroki v Nemčiji. V Nemčiji so svoj čas priborile strokovne organizacije osemurni delovnik v stabni stroki. Sedaj je osemurni delovnik odpravljen in uveden 10-urni delovnik.

Monakovska bogoslovna fakulteta zaprta. Nemška vlada je nastavila na monakovski bogoslovni fakulteti novega profesorja. Monakovski nadškof Faulhaber pa je prepovedal teologom posecati predavanja tega profesorja, ker so njegovi nauki v opreki s teologijo. Čim pa so teologi izostali od predavanj, je nemška vlada sklenila, da bogoslovno fakulteto zapre. Ker je ...

Korporacijski svet v Italiji. Te dni bo imenovanih v korporacijski svet 500 ljudskih svetnikov in toliko namestnikov. Novi korporativni svet se sestane prvič dne 31. marca. Ti člani bodo pozneje imenovani za člane korporativnih zbórnice.

Norec strelja z revolverjem na miličnika pred Mussolinijevo vilo. Na stražo pred Mussolinijevo vilo je streljal neki norec z revolverjem in ranil nekega miličnika. Tako vsaj poročajo iz Rima.

Poljski zunanji minister Beck bo obiskal London, kjer se bo razgovarjal z angleškimi državniki o ureditvi vprašnja usode Gdanskega. Izgleda, da bi Anglija rada navezala tesnejše stike s Poljsko in Sovjetsko Rusijo. Poljska potrebuje tudi zunanje posojilo, ki ga bo skušala dobiti v Angliji.

Poljski ministrski predsednik Skladkowski se nahaja te dni na obisku v Parizu.

Rumunska »Železna garda« ne miruje. Policija je odkrila novo zaroto »Železne garde«. Zarotniki so nameravali zažgati glavna poslopja v Bukarešti in se polastiti vojaških postojank. V tej zvezi je bilo aretiranih več oseb.

Nadomestne volitve v Španiji. Radikalni poslanec v okraju Marsanna je umrl. Vlada je razpisala nove volitve. Od 1990 volilcev jih je volilo 1444. Izvoljen je bil radikal Aubert, ki je dobil 1070 glasov, socialist Milon 265 glasov in komunist Chaze 101 glas.

Pet političnih umorov v štirih dneh so izvršili Kitajci nad politiki, ki so se vdinjali Japoncem v Šanghaju. Niti v enem slučaju se Japoncem ni posrečilo, da bi bili prijeli atentatorje.

C. Nordhoff in J. N. Hall:

23

HURIKAN

Tako je bilo v tem slučaju tudi z Mamo Ruom. Prav tako trdno kot v skorajšnji vrnitev Terangija, je verovala tudi v to, da jo bo kmalu pobrala smrt. O tem so bili z njo vred prepričani tudi njeni poslušalci; Fakahauu je že pravila o svojih sanjah, in ker je bil tudi on tega mnenja, so seveda tudi ostali verovali v skorajšnji konec Mama Rue kot v nekaj, česar ni mogoče preprečiti.

Nekaj hipov so vsi molčali, zatopljen vsak v svoje misli, potem pa je Marama zopet povzela besedo.

»Ti nam moreš še povedati, oče, kako naj jaz in Tita napraviva, da bi lahko spremljale Terangija. Kako naj se opraviči najina odsotnost?«

»Tudi mi smo o tem že razmišljali. Mogoče zveni grozotno, toda ni drugega izhoda! Vsa vas mora verjeti, da sta vidve — ti in Tita utonile...«

»Utonile...!«

Vse bomo tako uredili, da ne bo nihče sumil. Ko bo vse pripravljeno, se boš s svojo hčerko vrnila na Motu Tongo. Vzrok za to je lahko najti. Dva ali tri dni potem, čim bom za gotovo vedel, da ste se odpeljali, vaju bom pustil navidez iskati. Našli bodo vajini obleki in kanu, v katerem se bosta pripeljali semkaj... tako bodo vsi verjeli.

»V resnici verjeli? Naši prijatelji... ljudje, s katerimi skupaj živimo?« je vprašala Marama.

»Spočetka morajo verjeti,« je odvrnila Mama Rua. »Samo člani naše družine naj zvedo resnico; nihče drug ne sme o tem vedeti. Mogoče bomo pozneje enkrat tudi drugim razodeli resnico, toda sedaj še ne... vsaj dokler ni preteklo nekaj let. Radi Terangijeve varnosti se ne sme zvedeti ničesar o njegovem povratku, da bi ga kakšna nepremišljena beseda ne izdala njegovim sovražnikom. Ljubše bi mi bilo, ako bi tudi Mako ne vedel ničesar. On je sicer dober dečko, toda nevarnost postoja kljub temu. Premlad je še, da bi lahko znal za take skrivnosti!«

»Ali ste očeta Pavla seznanili z načrtom?« je vprašal Terangi.

»Ne,« je odvrnil Fakahau. »On tudi sam ne bi želel, da ve za naš načrt, o tem sem prepričan. Za očeta Pavla je bolje, ako od te ure dalje prikrivamo naše namere pred njim. On bo slutil resnico, toda lažje bo zanj, ako jo ne pozna. Iz istih razlogov naj tudi kapitan Nagle o tem ničesar ne zve.«

»Na Fenua Ino bomo marsikaj potrebovali,« je rekel Terangi po kratkem molku.

»Potovali boste na velikem kanuju,« je odvrnil Fakahau, »jaz bom raztrosil vest, da ga je odgnal veter. Tavi je že pričel pripravljati vse, kar boste najbolj nujno rabili. V čolnu je dovolj prostora, da boste lahko spravili vanj kar potrebujete: orodje, jadra, žrdi, skleda in kozice, obleke, odeje — ničesar ne bomo pozabili. To bodi naša skrb; zanesite se na

nas. Pozneje enkrat bom že ukrenil na kakšen način, da vas bom obiskal, ne da bi vzbudil sum.«

»Kdaj moramo na pot?« je vprašala Marama.

»Ti se moraš vrniti z otrokom tu sem v majhnem kanuju. Vaščani te morajo videti ko se boš odpeljala in misliti, da se ponovno vračaš na Motu Tongo nabirat školjke. Naslednjo noč bo čoln na jadro naložen in pripravljen za vožnjo. Mako ga bo krmaril do kraja, ki se zdi najbolj primeren, kjer ga boš potem lahko prevzel ti, Terangi. Radi vaju ne bom prišel poleg. Čoln je pretežek, da bi ga lahko vlekla čez čeri in spustila v valove, morala ga bosta krmariti skozi preliv, potem ko bo zašel mesec. Ako tiste noči ne bo ugodnega vetra, bosta morala počakati tu, dokler ne bo prišel pravi trenutek.«

»Samo še kratek čas bomo lahko skupaj,« je rekla Marama otožno. »Na te mislim, mati, in na Terangija. Samo še to noč in — nič več.«

Mama Rua je prišla mlado ženo za roko. »Dejte moje, tako pač mora biti,« je rekla. »In če bi bilo mogoče, se odpeljite, še predno napoči nov dan, da bo moj sin prej na varnem.«

PETO POGLAVJE.

Fakahau je imel prav, ko je priporočal, da se je treba požuriti. Sicer ni verjel, da bi pretela kakšna neposredna nevarnost, toda hotel je, da Terangi zapusti Manukuro poprej, predno bi se vrnil guverner.

Ta želja se je izkazala kot neizvedljiva. Že naslednjega dne se je pojavila Katopua na obzorju. (Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

LJUBLJANA

Dr. Korošec — častni občan ljubljanski. Te dni je bila v občinskem svetu izročena dr. Korošcu diploma častnega meščana. Izročitev je bila zvezana z manifestacijami v sejni dvorani in na trgu, kjer so manifestanti, kakor

MARIBOR

Važni zaupniški sestaneč. V petek, dne 24. t. m. se bo vršil s pričetkom ob 7. uri zvečer v dvorani »Delavske zbornice« zaupniški sestaneč z dnevnim redom: politični položaj in delavstvo. Kdor vabila pomotoma ne dobi, ga lahko dvigne v upravi našega lista, na Ruški cesti št. 5.

Beda med reduciranimi kovinarji. Kakor smo v našem listu že ponovno poročali je bilo v »Kovini« d. d. in v »Splošni stavbeni družbi« odpuščenih veliko število kovinarjev, ki se zaman trudijo, da bi dobili novo zaposlitev. Med reduciranimi je tudi več družinskih očetov, ki so že poprej težko preživljali s svojim skromnim zaslužkom svoje številne družine. Sedaj so te družine navezane izključno le na miloščino, čeprav bi ti reducirani delavci z veseljem opravljali svoje delo pridno in vestno, če bi to bilo mogoče. Znan incident, ki se je zgodil ob priliki redukcije na Tezno dovolj jasno priča kako kvarne so lahko posledice nezaposlenosti in pomanjkanja. Pomoč tem bednim je nujno potrebna, še bolj pa je, da se jih zopet zaposli, da bodo mogli preživljati svoje družine.

Proračun mestne občine mariborske za leto 1939-40 je finančni minister odobril.

Usoda preganjanega žida. V nekem mestu na bvisem avstrijskem Štajerskem je bil neki židovski trgovec, ki je, kakor ostali njegovi sovrstniki izgubil vse premoženje. Nazadnje mu je bilo prepovedano, da bi se sploh kje pokazal v javnosti. Može je gledal na vse načine, kako bi mogel iz države, v kateri je preživel vse svoje življenje in mislil, da ga bo tam tudi sklenil. Nekega dne se je zgledil pri njemu nek mož, ki mu je ponudil, da mu bo preskrbel domovinsko pravico v neki občini pri nas, s čemer da bo postal jugoslovanski državljani. Imenovanemu trgovcu je za to uslugo tudi plačal pristojbino, kot jo je zahteval dotični posredovalec. Nato je čez nekaj časa dobil poziv, da naj pride čez mejo. Temu pozivu je sledil in tam ga je že čakal njegov znanec, ki mu je izročil domovnico. Ker so bile listine v redu so ga obmejne straže pustile čez mejo. Pozneje mu je isti posredovalec dejal, da naj gre v neko mesto in se tam kaj naseli, ker bo tam dobil tudi potni list. Ko pa je prišel tja in se tam kaj zadržal ter zaprosil za potni list, so ga prijeli, češ, da stvar z domovnico ne more biti v redu, ker v dotični občini ne more biti židov. Uvedena je bila proti njemu preiskava, nakar se je ta za trgovca neprijetna zadeva pričela čudovito odmotovati. Predstavnik občine, ki je izstavila dotično domovnico, so bili povabljeni na zaslišanje, da se izjavijo, kako je s to zadevo. Prišli so in ugotovili, da so domovnico v resnici izstavili. Pa ne samo to. Glasom matične knjige občanarjev so ugotovili, da mora v resnici živeti neki občan, ki se točno tako piše in mu je tudi tako ime, da še več, ujemajo se tudi rojstni podatki. Kljub temu, da je s te strani vse v redu, pa trdijo oblasti, da posestnik domovnice vendar ni pravi občan, t. j. tisti, ki je vpisan, ampak nekdo drugi. Žida

poroča »Slovenec«, klicali: »Živel rešitelj demokracije!« Ob tej priliki je »Slovenec« tudi priobčil na prvi strani velik napis: »Dr. Korošec — edini program Slovenije!«

so nato izpustili proti obljudi, dokler se zaveda docela ne pojasni. To je gotovo edinstven slučaj. Zanimivo je nadalje, da so bili predstavniki občine popolnoma zadovoljni z novim občanom in so ga celo povabili, naj pride v občino ter se tam naseli in gospodarsko udejstvuje, kar da bo to občini samo v korist. Žida zastopa nemški odvjetnik.

V železniški delavnici je delo zopet počivalo. Minuli ponedeljek je v železniški delavnici delo zopet počivalo. Tega počivanja pa še ni konec, ampak se bo nadaljevalo še meseca marca. V tej zvezi so se razširjale razne govorice, češ da je že vse urejeno, nekateri so vedeli povedati, da je prišel celo nek brzojav, s katerim je bilo odrejeno, da se bo delalo zopet normalno. Vse te govorice pa so se izkazale kot neresnične.

Pravilna ura za deco. Delavsko društvo »Detoljub« priredi v nedeljo, dne 26. t. m. s pričetkom ob pol 3. uri popoldne v dvorani »Delavske zbornice«, Sodna ulica 9-II, pravilno uro. Pravilice bo pripovedovala učiteljica gđc. Stupanova, otroci »Detoljuba« pa bodo zapeli nekaj otroških pesmi in zaigrali na mandoline. Vstopnine ni!

Občni zbor delavskega društva »Detoljub« bo vršil v soboto, dne 25. t. m. s pričetkom ob pol 8. uri zvečer v društvenem lokalu na Ruški cesti št. 7. Vabljeni vsi člani in prijatelji društva. — ODBOR.

Materinski tečaj. V sredo, dne 22. februarja ob 20. uri bo predavala v okvirju materinskega tečaja v Ljudski univerzi gospa Pavla Hočvarjeva »o delu žene za ženo in otroka«.

Nov hotel na Kralja Petra trgu namerava baje zgraditi neki mariborski hotelir. Nova zgradba bi stala na vogalu Ruške ceste in Dvofakove ulice na Kralja Petra trgu.

Vojne žrtve, pozor! Vsi vojni invalidi, vojne vdove, stariši v vojni padlih sinov udeležite se v nedeljo, dne 26. februarja ob pol 10. uri shoda v »Zadružni gospodarski banki« pri franciskanski cerkvi, kjer bode na shodu razlagal predsednik Udruženja vojni invalidov g. Geč, novo invalidsko uredbo. Vojne žrtve, ki želite vedeti kake pravice imate po novi uredbi o vojnih invalidih, pridite, da se seznanite z novo uredbo. Za Lenarški okraj se bo vršil enak shod v nedeljo, dne 5. marca ob 10. uri v Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Tablice ne ustrezajo predpisu zakona. Mestna občina je začela z nameščanjem novih uličnih napisov in hišnih števil. Tablice so izdelane v rdeči in beli barvi. Zakon pa kakor znano predpisuje, da morajo biti tablice izdelane v državnih barvah.

Aretirani tihotapec. Stražnik Jurkovič je aretiral nekega brezposelnega vrtnarskega pomočnika, baš ko se je vrnil iz bivše Avstrije in mu zaplenil nahrbtnik v katerem je bilo 11 kg saharina, nad 100 žigalnikov in okrog 50 zavitkov igralnih kart. Kazen bo baje znašala okrog 100.000 din.

Mariborsko gledališče: Sreda: zaprto. Četrtek, ob 20. uri: »Na ledeni plošči«. Red A.

LAŠKO

Nekaj o tujskem prometu. Naša občinska uprava prejme vsako leto na račun Radiotherme na močninah din 30.000 do 35.000, ki se morajo po neklih predpisih uporabiti izključno za olepšavo mesta, ureditev tujstkih sprehajališč, klopi, mizic itd. Za nas je to razmeroma skromna vsota. Še več bi lahko občinska uprava storila, če bi naselila v našem mestu, oz. okolici industrijo, ki bi donajala z dokladami in trošarinami težke vsote, s katerimi bi se izvrševala velika javna dela. Tako pa smo vsled ugovorov občine izgubili nad osem industrij, od katerih imajo sedaj koristi druge občine. Zadnjič smo povedali, zakaj se uprava tako brani industrije. Če je res tako vneto za tujski promet, zakaj že nad 10 let govorite o regulaciji Savinje, ki skoro vsako leto poplavi dele mesta, steze, park itd.? Na mnogih parcelah ob Savinji bi nekateri radi zidali hiše, pa jih radi poplav najoče. Skozi mesto teče potok Žikovca, ki v poletju skoro usahne, v strugo pa se stekajo fekalije, ki širijo neznosen smrad po mestu. Vse občinske uprave so imele načrt, da se potok na odseku skozi mesto pokrije s cementno ploščo, kakor je to storila pred leti občinska uprava v Rogaski Slatini. Nujno potrebna je v Laškem zgraditev javnega stranišča. O tej nujnosti pričajo zlasti ob zgodnjih jutranjih urah klopi na Masarykovem nabrežju, ob katerih neznanci opravljajo telesne potrebe. O tem bi morala občinska uprava razmišljati. Če je industrija res ovira tujstemu prometu, potem izvršite in zaposlite naše brezposelne pri delih, ki bodo mestu v olepšavo, tujstemu prometu pa v proslah.

GRIZE

Delavsko glasbeno društvo iz Ljubljane priredi v nedeljo, dne 26. t. m. v Grizah v dvorani g. Amalije Pikel koncert delavskih, slovenskih in koroških narodnih pesmi ob 3. uri popoldan, zvečer ob 20. uri pa se bo vršil koncert z istim sporedom v Celju in dvorani Delavske zbornice.

RUŠE

Vigečka je na celi črti zmagała. Socijalno čuteči Rušani so imeli te dni veliko zadoščenje nad slučajem deložirane delavke, vdove Terezije Vigeč, ker ji je morala končno občina pripeljati vse njeno pohištvo nazaj iz Št. Vida pri Ptuj, kamor ji jo je zapeljala s tovrstnim avtomobilom, ko jo je brez sodišča sama deložirala. Občina je tudi kmalu uvidela svojo pogreško ter je Vigečinega zastopnika dr. Reimana celo pismeno prosila, naj ne vplaga tožbe na vrnitev pohištva, ker ga bo itak prostovoljno pripeljala sama nazaj. Občina se je tudi zavezala poravnati vse nastale stroške v tej zadevi. Tako ima sedaj Terezija Vigeč svoje pohištvo spet nazaj, a pri občini je že tudi zahtevala, da jo vpišejo kot občanke Ruš in sem pristojno, ker biva v tej občini kot jugoslovanska državljanka že preko 10 let in je s tem pridobila tukaj svojo domovinsko pravico. Pa tudi »Delavska Politika« je v Rušah v tem času znatno pridobila na ugledu, ko je tako dosledno in neustrašeno poročala o preganjanju te vdove in branila njene zakonite pravice. Delavstvo je pri tem videlo na živem slučaju, kako velikanskega pomena je za reveže tak časopis.

ČRNA PRI PREVALJAH

Redni občni zbor »Vzajemnosti« bo v nedeljo, dne 26. februarja in bo združen s predavanjem s. Petejana o delavskem kulturnem gibanju. Pričetek ob pol 9. uri popoldne v prostorih pri Krulcu. Vabimo vse delavce in delavke, da se tega predavanja udeležijo. Po predavanju pa se bo vršil občni zbor. Ako ni ob pričetku občnega zbora dovolj članstva, se bo vršil občni zbor pol ure kasneje, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih.

STUDENCI PRI MARIBORU

Ljudska univerza. V četrtek, dne 23. februarja ob 19. uri poroča novinar g. Viktor Acinovič o svojem potovanju po Južni Srbiji. Potopis bodo spremljale sklopične slike. Tedenske slike. Vstopnine ni.

Sedaj je wranje cenejše.

ker so se znižale cene za:

Persil 5 din
Henko 250 din

Into pri preizkušeni, neizpremenjeni kakovosti!

ZAGORJE OB SAVI

Lepo uspelo zborovanje Zveze rudarjev

V nedeljo, dne 19. t. m. se je vršilo v kinodvorani javno zborovanje rudarjev zagorskega rudnika. Rudarji so se tega zborovanja udeležili v res imponantnem številu. S. J. Arh je v daljšem govoru tolmačil novi »Službeni red«. Za tem je poročal o obratnih razmerah in organizaciji. Rudarji so njegovim izvajanjem pazno sledili in soglasno sprejeli predloženo resolucijo, v kateri se zahteva sprememba nekaterih neodgovarajočih določb v »Službenem redu«. H koncu so nekateri stali vprašanja: Kaj pomeni tako hiter začetek praznovanja šilto in kaj se namerava z obstoječo kolektivno pogodbo. S. J. Arh je podal tozadevna pojasnila, na kar je predsednik zaključil lepo uspelo zborovanje. Rudarji, vaš napredek in vaša bodočnost je v »Zvezi rudarjev Jugoslavije«. Zato pristopite v njene vrste.

SEVNICA OB SAVI

»Quebracho« se je odselila in prelevila. Naša lesna tvrdka »Quebracho«, ki je bila ustanovljena z družbeno pogodbo z dne 15. februarja 1934, si je sedaj spremenila dosedanje besedilo firme v »Dravsko šumsko podjetje družba z o. z.« ter prenesla svoj sedež v Ljubljano. Imenovala se pa bo tudi srbohrvatsko »Dravsko šumsko podjetje« in se bo pečala s kupovanjem gozdov, manipulacijo in prodajanjem gozdnih produktov. Osnovna glavnica znaša 100.000 din in so njeni poslovodje g. Kapašič Evgen, direktor v Zagrebu in dr. Djuka Vrbanič, direktor Prve hrvatske štedionice v Ljubljani.

Išče se tolmač za tvrdko »Winkle«. Lastniki tovarne »Kopitarne Winkle« skrbijo vedno za potreben material, da med Sevnici ne opade zanimanje za nje. Sedaj imajo novo afero. Bivši skladiščnik, g. Šoster toži tvrdko »Winkle« na plačilo in vrnitev denarja v znesku več tisoč dinarjev, češ da mu je tvrdka neupravičeno odtegovala na njo odpadajoče zneske za njegovo pokojninsko zavarovanje. Tvrdka se plačila otesa in so bili radi tega zaslišani kot pričje njeni uradniki, g. Schindler in Laure, ki sta popolnoma potrdila ugovore tvrdke »Winkle«. Pri zadnji razpravi pa je g. Šoster izpodbijal verodostojnost čez 30 let uslužbenega ravnatelja g. Schindlerja in se skliceval na to, da je tvrdka »Winkle« podobno postopala tudi s svojim prejšnjim slovenskim uslužbenecem g. Mihelačem, ki jo je nato tožil za odškodnino, ker tudi njega ni zavarovala. Tvrdka »Winkle« je potem morala plačati g. Mihelaču čez 60.000 din odškodnine, ker ga ni imela zavarovanega, medtem ko ima inženzer, g. Schindlerja in druge vse v redu zavarovane. Kakor smo že zadnjič poročali, se je g. Schindlerju pri sodnem zaslišanju kljub njegovemu 30-letnemu zaposlovanju na naši zemlji tako zapletal jezik, da končno ni šlo naprej in so ga morali dalje zasliševati v nemščini. Še huje pa bo z g. Winklejem, ki je tudi sicer že čez 50 let pri nas, pa še tudi ne obvlada našega jezika in iščejo vsled tega za prihodnjo razpravo, ki bo 2. marca t. l. v Sevnici, sodnega tolmača, ki mora biti pri takem zaslišanju navzoč. Kako se bo to godilo in o nadaljnjem razpletu zadeve bomo še poročali.

LITIJA

Zopet enkrat naše predavanje. Potniki, ki vozijo mimo Litije, vedno občudujejo iz vlake krasne stavbe delavskih stanovanj v našem kraju. Gotovo si mislijo, da je na tako visoki stopnji zavednosti in izobrazbi tudi vse naše delavstvo. Ne smemo torej varati javnosti, temveč vsaj skušati, da se naše delavstvo dvigne do takšne višine. Radi tega prirejata **Zveza lesnih delavcev in Splošna delavska strokovna zveza, podružnici v Litiji**, to nedeljo, dne 26. t. m. ob 9. uri popoldne v dvorani restoracije g. Vojka Hribarja (na pošti) zopet enkrat predavanje iz naše delavske zasedbe, ki jo večina delavstva pozna le površno. Predavala bosta ss. dr. Reisman in urednik »Delavske Politike« Viktor Eržen, ki prideta oba iz Maribora. Vsaka delavka in delavec bo slišal nebroj zanimivih stvari, ki jih sam potrebuje v vsakdanjem življenju. Naj torej v nedeljo vsak naš sodrug ali sodružica marljivo agitira od osebe do osebe, da bo udeležba na predavanju res častna in vredna naše zavednosti.

TEZNO PRI MARIBORU

II. Občni zbor del. kult. društva »Vzajemnosti« bo v nedeljo, dne 26. t. m. ob 9. uri dop. v gostilni Felč. Za člane udeležba obvezna. Vabijo se tudi bratske podružnice, da pošljejo svoje delegate. — Odbor.

CELJE

Kako se godi nemški manjšini. V soboto so priredili tukajšnji Nemci pustno zabavo, ki je po razkošju prekašala vse doslej viđeno, tako da lahko sklepamo, da se tukajšnjim Nemcem in posili Nemcem godi izborna. Okrog 30.000 din je stala samo dekoracija prostorov. Gostje so se zbrali iz vseh krajev Slovenije. Malo kje se popije toliko šampanjca kakor se ga je popilo tu. Govori se o 100 steklenicah! Mi ne bi napisali teh vrstic, da ne bi tolikokrat čitali in slišali pritožb o preganjanju in zapostavljanju. Pri zabavi se naši Nemci trdno drže gesla: svoji k svojim!

Naročnike »Delavske Politike« iz Celja in okolice prosimo, v slučaju, ako rabijo kakke navsote ali podobno, da prilajajo v upravo v »Delavsko zbornico« samo med poslovnimi urami in to dopoldne od 9. do 11. ure, popoldan pa d 17. do 19. ure. Mi smo drage volje na razpolago v določenem času. Ostale ure so pa določene za notranje delo.

PTUJ

Lepo uspela kulturna prireditev. Tukajšnja »Vzajemnost« je priredila dne 14. t. m. Kranjčovo dramo »Katakombe«. V sedanjem času je na mestu tako delo, iz katerega veje veder duh, resničnost in optimistično gledanje v bodočnost. Občinstvo je napolnilo dvorano predvsem seveda delavska javnost, je pa bilo navzočih tudi nekaj obrtnikov in kulturnih delavcev, ki se zavedajo pomena delavske kulture. Kot je uvodoma omenil predsednik, je pri nas vse bolj skromno, vendar so se igralci potrudili, podati svoje vloge kar najbolje. Posebno je ugajal Person v vlogi Senice z nepriljubljenimi kretnjami in primernim poudarjanjem. Enako dobro so se vživeli v svoje vloge (Mančnik, Zlabrovec in Žnidarič) kot Martin, Tomaž in Adolf, prvi sicer malo preresen, drugi nekoliko preveč in zadnji premalo gibčen. Marjeta (Žnidaričeva) kot gospodinja je ustrezala. Študent (Klemenčič) je bil malce preboječ, Francka (Vnučova) luštna zaljubljenka je ugajala, bila pa je pretila. Stražnik (Čuha) bi moral biti odločnejši in ne prenačel, vendar pa kaže talent. Tudi električar Perc je dobro opravil, le izgovorjava je zvenela preveč naučeno. Omeniti pa moramo mučen vtis ki ga napravi nastop diletantov, ko se preveč zanašajo na šepetalca in postaja ta preglasen. Želeti bi bilo, da se tudi naši igralci uče od režiserja Žizka, ki je uvedel hvalevredno novost in s svojim nastopom podal vzoren dokaz kako njegovi igralci brez šepetalca dovršeno rešijo svojo nalogo. Sicer pa režiserju Koželju in delavskim diletantom priznanje za njihov trud, z željo, da z isto vneto in resno voljo nadaljujejo započeto delo.

O židovskem vprašanju bo predaval ta četrtek, dne 23. t. m. ob 20. uri v dvorani »Vzajemnosti«, Panovska ulica 1, pod okriljem podružnice delavskega kulturnega društva »Vzajemnosti« znani naš zgodovinar in izvrsten ljudski predavatelj, sodnik, g. dr. Vladimir Travnar. Vabimo delavstvo, da še tega podučnega predavanja udeleži, ker bo dobilo na njem objektivno sliko o današnjem židovskem vprašanju.

Dramski odsek v zvezi s tamburaškim odsekom pripravlja prosvetni večer posvečen proletarskemu pisatelju Iv. Cankarju v soboto, dne 4. marca.

KRANJ

Dobili smo pomnoženo policijo in sicer se je zvišal njen stalež na 10 mož. Govori se, da bosta dva od dosedanjih treh policajev upokojena, tako da bo končno štela policija 11 mož in ji bo baje dodeljen tudi delokrog občine Stražišče.

V našem mestu in okolici so sedaj tatvine zelo pogoste. Poleg pomnožene policije bo brez dvoma treba za varnost pred vlomi tudi drugih ukrepov, predvsem bo treba preskrbeti delo ali pa podporo brezposelnim. Glad železna vrata prebije!

ZA DEŽEVNE DNI nepremočljive jopčke in hlače stalno v zalogi pri ALBINU JAZBECU, trgovina z manufakturnim blagom in oblekami v Kranju.

Sport

Pekovsko športno društvo v Mariboru in SK Maraton, priredita v nedeljo, dne 26. t. m. s pričetkom ob 10. uri popoldne v dvorani Sokolskega doma rokoborbo za finalno prvenstvo. Vabljeni vsi prijatelji rokoborbe.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svoje dolžnosti!

Po obisku Ribbentropa v Varšavi

Poljska se noče ločiti od Francije.

Živahni so diplomatski obiski. Samo v nekaj zadnjih tednih je Chamberlain bil v Rimu, Beck v Berlinu, Ciano in Gafencu v Beogradu ter Ribbentrop v Varšavi. Ta aktivnost izhaja iz Rima in Berlina kot prestolnice, v katerih je impuls najbolj živahen.

Poljska je imela neuspeh v zunanji politiki. Dobila ni skupne meje z Madžarsko. Proti temu načrtu je nastopila Nemčija. Ali skoraj obenem se je pojavilo ukrajinsko vprašanje v notranje-političnem življenju. Vlada je videla v tej akciji tvorce načrta o veliki Ukrajini.

Zaraditega se presoja pot nemškega zunanjega ministra z zanimanjem. Razumljivo, svetovni tisk je razpravljal o raznih kombinacijah. Govorilo se je o pristopu Poljske k protikomunističnemu paktu, o ukinitvi zveze s Francijo, o bojkotu proti Rusiji itd. Med tem pa je dosežen samo en sporazum: o poljskih židih, ki morajo čimprej zapustiti Nemčijo.

V razgovorih je Ribbentrop hotel doseči možnost tesnejšega ideološkega in političnega sodelovanja med Poljsko in Nemčijo. Toda Beck je odkrito izjavil, da Poljska nima razloga, da pretrga zvezo s Francijo in da je namen njene trgovske delegacije v Moskvi, da poveča zunanjo trgovino z Rusijo.

Ta odgovor je negativen in ima namen, da se v slučaju evropskega vojnega konflikta ohrani nevtralnost Poljske.

Poljska vlada želi, da v vsakem primeru ohrani pravico presojanja položaja sebi.

Ob koncu so se razgovori tikali tudi ukrajinskega vprašanja. Toda le v toliko, da se je ugotovila njega neaktualnost.

Potemtakem ostajajo odnosi med Poljsko in Nemčijo še dalje urejeni s paktom z dne 26. januarja 1934. Več obveznosti, kakor jih je sprejela takrat, Poljska ne mara.

Radn. Nov., Beograd.

Razno

Malo več politične resnosti in doslednosti. Po znani lozinki: največji neprijatelji so socialisti, se ravna tista družba ljudi v Sloveniji, ki se tudi gre opozicijo in je pri decembriških volitvah lanskega leta storila vse, kar je bilo v njeni moči, da bi bila izigrala socialiste. Socialisti bi bili smeli iti s to družbo v volilni boj pod pogojem, ako bi se bili odrekli svoji kandidaturi: v laškem srezu in v srezu Maribor desni breg na ljubo krščanskim socialcem, v dravogradskem srezu pa na ljubo bivšemu Jevtičevemu poslancu. Ker so socialisti te prijazne predloge odklonili in potem napravili volilni dogovor z JNS, so ti ljudje dvignili proti njim celo hajko. S to hajko sedaj nadaljujejo potom okrožnic in šepetalske propagande. Zadnjič pa so imeli nekakšno posveto vanje »delegatov iz vse Slovenije«, na katerem so govorili zopet samo o socialistih in nekoliko o dr. Lončarju, kakor nam pove komunike, ki so ga izdali za javnost. Časi so preresni, da bi se s to družbo prepirali. Vrh vsega so ti ljudje nedosledni: socialiste napadajo, ker so šli z JNS, vzhiceni pa so nad sodelovanjem svojih istomišljenikov v Franciji z radikali, ki so pri novembriški splošni stavki napravili z delavci nič drugače kot pa se je to zgodilo z našimi delavci ob priliki tekstilne stavke, samo da v veliko večjem obsegu. Isti fantički, ki so komaj prišli z univerz in danes igrajo veliko politiko, se spodtikajo nad socialističnim volilnim dogovorom, odobravajo pa »skupen nastop«, ki so ga pri volitvah na univerzi napravili sami oz. od njih poveljevani dijaki ne samo z JNS, ampak tudi — z ljotičevci. S tako neresnimi ljudmi, ki vrhu tega niti samostojni niso, ampak podčinjeni komandi neznancev, se ne splača prerekati, še manj debatirati, kajti komur je vrhovno pravilo, da namen posvečuje sredstva, temu ne gre niti za objektivnost, niti za resnico, pač pa je laž njegov zaveznik. Z zahrbtnostjo, intrigantstvom in lažjo se pa ne pride daleč. To kažejo tudi prilike v njihovem

KOČEVJE

ZZD je priromala. Čeprav je v Kočevju malo delavcev, mislijo nekateri, da je tudi premalo strokovnih organizacij. Zato so menda prišli gosposdije od ZZD ali garde župnika Križmana. Ustavili so se v gostilni, kjer so mnogi govorili »odpirali ljudem oči«. Ker pa ima večina naših delavcev še od rojstva odprte oči, so torej samo zamorali prali. Slednjič so le dobili odbor, čigar vodja je g. Struna, po poklicu delavec. V povojnih časih je bil velik revolucionar, skoro tako velik kakor g. Breznik. Iz rudnika niso dobili nikogar v odbor, krščanski socialisti so se uprli. Vsa čast jim, samo škoda, da se ni na sestanku nihče oglašil, ko so jih »govorniki« trgali na kose.

Med rudarji. Na našem rudniku je zavladalo kar nekaj boljše življenje. Delalo se je redno, zaslužki so bili razmeroma dobri. Zadnje čase pa se pojavlja zopet praznovanje, ki traja kar po več dni zapovrstjo. Samo jamski delavci delajo redno, ostale skrbi, da se ne bi zopet povrnila stari težki časi.

Dremska predstava »Vzajemnosti«. Igralci naše »Vzajemnosti« so kljub vsem težavam pripravili igro »Na odledih«. Dvorana na Trdnjavi je bila nabito polna, čeprav se je ob istem času vršila igra tudi v mestu. Če upoštevamo, da so se naši igralci vadili sami brez pravega režiserja, tedaj moramo priznati, da so lepo uspeli. Dokazali so, da »Vzajemnosti« ne bo konec, čeprav nekateri vztrajno deajo na tem in odhijajo izobražence, ki bi hoteli pomagati pri kulturnem delu. V kratkem se bo vršila proslava 20-letnice Cankarjeve smrti.

lastnem taboru, oz. pod »marelo«, ki jim jo je razpel nad glavami naivni dobričina.

Revizija pravilnika o nadzorstvu nad humanitarnimi organizacijami? Kakor se zatrjuje, je obljubil minister trgovine, da bo sklical posebno anketo, na katero bodo povabljeni predstavniki humanitarnih ustanov, ki bo razpravljala o spremembi uredbe o nadzorstvu nad humanitarnimi organizacijami, omejitvi njih poslovanja in nalaaganju denarja.

Pustolovci in lovci na senzacije. Zadnje čase ponatiskuje »Slovenec« iz tujih listov razne senzacionalne izpovedi beguncev in vojakov iz Španije, v kolikor mu seveda prija. Nekateri stvari so tako gorostasne, da se jim od daleč pozna, da niso resnične. Mogoče bo »Slovenec« radi tega hud na nas, pa ga prosimo, naj se nikar ne jezi, ker imamo topogled tudi mi nekaj izkušenj. Pred par leti se je pojavil v naši redakciji človek, ki se nam je predstavil za bivšega pilota v republikanski armadi. Pripovedoval nam je, da je bil na poletu nad nacističnim ozemljem pri Malagi, nacisti da so sestrelili njegovo letalo, ki je padlo v morje, on pa da je prišel v nacistično ujetništvo. Svoje pripovedovanje je zabelil z mastnimi ocirkami. Da bi njegovemu pripovedovanju še bolj verjeli, nam je predložil izrezke zagrebških »Novosti« in še nekega lista, v katerih je bila objavljena njegova junaška zgodba in portret. Razen tega nam je pokazal tudi svoj potni list, v katerem so bili pečati oblasti iz Španije in Maroka. Mi smo si moža ogledali nekoliko natančneje, zlasti tudi njegov potni list, ki je na prvi pogled bil docela v redu. Nazadnje pa smo mu gladko dokazali, da je navaden pustolovec, ki si je vso zgodbo od začetka do konca izmislil. Z njo je potegnil cel kup ljudi in redakcij, zato se je gotovo tem bolj čudil, da mu je spodletelo baš pri nas, kjer bi se bil tega najmanj nadejal. Kakor rečeno, ta dogodivščina nazorno dokazuje kako malo vere gre raznim senzacionalnim pripovedovanjem »bojevnikov« in »beguncev«, ki jih časopisi tako radi servirajo senzacij željnimi čitateljem.

Osem španskih nacistov v Bruslju je napadlo konzulat španske republikanske vlade, ko je bilo osobje konzulata odsotno. Hišnika in njegovo ženo so zvezali in zaprli, potem pa so se polastili uradov. Naslednje jutro je prišla policija in ognjegasci, ki so prislonili lestve in vdrli skozi okna v notranjost poslopja, kjer so aretirali nasilne nacistične in jih zaprli.

Konferenca Skandinavskih držav. V Helsinkih, glav. mestu Finske, se je vršila te dni skupna konferenca zastopnikov skandinavskih držav, ki so razpravljali o skupni obrambi za slučaj vojne.

Japonska Maginotova linija ob ruski meji. Japonci grade velike podzemeljske utrdbe ob rusko japonski meji. Prav tako utrujejo tudi meje Mandžurije. Za ta utrdbeni dela uporabljajo kitajske delavce, ki pod pretjeto smrtni kazni ne smejo zapustiti odkazanega jim dela.

Protinemske demonstracije v New Yorku. Nemci so v New Yorku priredili zborovanje na katerem so napadli Roosevelta, da je vojni hujskač in da štiti žide. Med tem se je zbralo pred dvorano, kjer se je vršilo zborovanje nad 100.000 demonstrantov, ki so demonstrirali proti Nemčiji. Kljub takojšnji intervenciji policije je prišlo do krvavih spopadov.

Obsodba radi dogodkov na predavanju in oprostitev pred upravnim sodiščem

V naslednjem priobčujemo sodbo A191/38-7 upravnega sodišča v Celju v tožbi V. J. iz Celja proti kazenski razsodbi predstojništva mestne policije v Celju od 4. febr. 1938 Pov. No. 1006/3, s katero je bil obsojen po čl. 78, odst. 4 z. n. u. na globo d'n 200 za primer neizterljivosti pa na 4 dni zapora, oz. zanj neugodni odločbi kralj. banske uprave od 23. aprila 1938, II/2, št. 913/4. Razsodba policije se opira na to, da je V. J. na predavanju o Franciji dne 21. nov. 1937 na opozorilo oblastvenega predstavnika predavatelju, da se ne spuša v politična razmotrivanja, v šali pripomnil, da bo moral potem predavatelj namesto o komunizmu govoriti o marksizmu in ker ni upošteval opozorila oblastvenega predstavnika, da opusti vsako razmotrivanje v svojem uvodnem govoru, ko je namreč po predavanju S. V. pozval navzoče, naj povedo, kaj je rekel, da je moral biti posvarjen. S tem tedaj ni čuval v službenem občevarju z javnim organom one dostojnosti in pozornosti, ki ustreza javnemu organu po njegovem javnem pooblaščenju.

Upravno sodišče je ugodilo tožbi obsojenega V. J. in izreklo oprostilo razsodbo. Kot razlog oprostite pa navaja sodba:

Po čl. 78 odst. 4 zakona o notranji upravi se sme kaznovati

a) kdor žali v službenih prošnjah javnega organa ali

b) kdor se ponaša proti njemu, ko ta opravlja službeno dolžnost, tudi navzlic predhodnemu opominu, namenoma ali se upira, ugoditi njegovemu pozivu.

Druge žalitve javnih uslužbencev torej tudi organov javne uprave, so kaznjive po § 302 kz pod pogoji, navedenimi v tem določilu zakona. Pod pogoji, navedenimi zgoraj pod točkama a in b, so pa organi javne uprave še nadalje zasčiteni po določilu čl. 78 odst. 4 zakona o notranji upravi ne glede na sodno kaznovanje.

V našem primeru gre samo za vprašanje, če je podano stanje stvari, navedeno zgoraj pod točko b. Upravno sodišče je mnenja, da za tako uporno ponašanje v tem primeru ne gre in to iz sledečih razlogov:

Tožitelj je bil v prvi vrsti obsojen, ker, da je hotel oblastvenega predstavnika, ko je le-ta opozarjal predavatelja, da se ne sme spuščati v politična razmotrivanja, osmešiti s tem, da je v šali pripomnil, da bo moral predavatelj potem mesto o komunizmu govoriti o marksizmu. Šaljive pripombe, čeprav bi bile napravljene na naslov javnega organa, pa po gornjem nikakor ne morejo biti kaznive po čl. 78 z. n. u.

Zadnje vesti

Na vseh španskih frontah vlada mir, tudi v Madridu in okolici.

V Ženevi se vrši antikomunistični kongres, na katerega je poslala španska vlada v Burgozu dva delegata s potrebnim materijalom.

Zaostrova se položaj v Sanghajju. Kitajci, ki ne morejo prenašati japonskega gospodstva, so napadli četo japonskih policajev in jih več pobili.

Nevaren požar je izbruhnil na neki veliki angleški vojni ladji, ki bo spuščena v morje 3. maja. Požar so pravočasno pogasili.

Italijanski teniški igralci bodo morali odslej nositi uniforme, biti člani fašija in po igrah ne bodo smeli segati nasprotnikom v roke.

Osredotočenje finančnega kapitala v Nemčiji. V Nemčiji je bilo l. 1913 1800 bank, sedaj jih je samo še 520. Finančni kapital se torej vedno bolj koncentrira.

Nemške služkinje niso sledile pozivu, da se morajo vrniti v Nemčijo. Nemška vlada je pozvala 15.000 služkinj, ki so že leta in leta v Holandiji, da se s 1. februarjem vrnejo v Nemčijo. Nemška železniska družba »Mitropa« je napovedala za 1. februar več posebnih vlakov iz Holandske v Nemčijo, s katerimi naj bi se vrnele nemške služkinje. S posebnimi vlaki pa

ker ne gre pri njih ne za žalitev javnih organov v službenih prošnjah, ne za kako uporno obnašanje proti njim.

Uporaba določil čl. 78 z. n. u. na ta primer je bila tedaj nezakonita. Glede uporabe teh določil na drugo, tožitelju predbacivano dejanje, pa velja sledeče:

Po ovadbi je tožitelj po končanem predavanju omenil, da je bil po svojem uvodnem govoru opozorjen oz. posvarjen radi vsebine tega govora ter da je v nekoliko spremenjenem tekstu navedel ta svoj uvodni govor s pozivom na navzoče, da bodo oni lahko pričali, kaj je govoril. Na te besede mu je oblastveni zastopnik zabranil vsako nadaljnje razmotrivanje o uvodnem govoru s pozivom, da konča svoj govor, tožitelj pa je kljub temu dalje pozival navzoče, naj povedo kaj so slišali. Po kratkih besedah oziroma prerekanju je tožitelj utihnil, udeleženci pa so se mirno razšli. Temu nasproti je tožitelj zatrjeval, da je na prepoved daljnega govora le še pripomnil, da je stvar moral omeniti, ker so pri predavanju navzoči še zbrani in da bodo vedeli za kaj gre, da pa je opozorilo tedaj takoj upošteval.

Kot priča zaslišani predavatelj V. je izjavil, da je tožitelj na poziv oblastvenega zastopnika takoj ubogal in da ni bilo med njima nobenega prerekanja. Priča B. je izjavil, da je tožitelj vprašal navzoče, če so slišali, da bi rekel, da v Jugoslaviji ni svobode, da pa naprej ni vpraševal, ker ga je uradni odposlanec prekinil, češ, da o tem ni treba govoriti. Priča H. A. pa je izpovedal, da ni tožitelj na koncu predavanja ničesar rekel, za kar naj bi ga predstavnik oblastva opozoril na red.

Iz teh izjav sicer ni z vso gotovostjo posneti, ali je tožitelj na prvi mah prestal s svojimi vprašanji o svojem uvodnem govoru ali ne, jasno pa je, da o kakem upiranju oblastvenemu zastopniku, ki bi imelo za posledico, da bi bil trpel ugled tega zastopnika pri udeležencih predavanja, ni bilo. Zato in pa iz razloga, ker tudi izpoved policijskega zastopnika glede drugega dogodka na koncu prireditve ni popolnoma zanesljiva, saj je bil vsled nastopa s tožiteljem ob pričetku večera gotovo do neke meje proti njemu nerazpoložen, tudi ni bilo zadostne podlage za kaznovanje tožitelja, da ni upošteval opozorila, da opusti razmotrivanje o svojem uvodnem govoru. Tožbi je bilo tedaj ugoditi.

Celje, dne 27. septembra 1938.

ni bilo nič. 1. februarja so priklopili rednemu vlaku iz Amsterdama en sam vaгон, v katerem je potovalo okoli 80 služkinj. Od vseh nemških služkinj se jih je vrnilo v Nemčijo okoli 20 odstotkov. Večina se pozivu sploh ni odzvala, preko tisoč se jih je pa poročilo in so s tem dobile holandsko državljanstvo. V

Delavski pravni svetovalec

Zastopenje odvetniške terjatve (Celje)

Odvetniški račun zastara v 3 letih, če ga v tem času dolжник ni izrecno priznal ali obljubil plačilo ali bil od odvetnika tožen na plačilo. Sam opomin ne prekine zastaranja.

Odškodnina proti možu (Celje)

Vprašanje: Dolga leta sem živela s svojim možem, vdovcem. Ko so otroci dorasli, hujskajo moža proti meni, da je v hiši večni prepir in me je nedavno mož celo zapustil in mi robral počištvio. Ali lahko zahtevam odškodnino od mojega moža, ki je Vaš stari naračnik?

Odgovor: Kakor ste že gotovo večkrat čitala, dajemo pravne nasvete le svojim naročnikom. Če živite ločeno od moža, Vas nikakor ne moremo smatrati kot naračnico, če je naračnik mož in bi torej imel pravico do vračanja le mož. Pravila, da odgovorimo le naračnikom, se moramo strogo držati, ker bi drugače ne bilo konca zlorabljanju.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inzerentih

Franc Kormann'ov nasl. Karl Rago
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenl. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra izdelava.

„FOX“ terpentin-krema je nenadkriljiva

Vazelin in pravi gumitrans Vas varuje v snegu, dežju in blatu najbolje pred prehladom.

Priporoča se
SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I. I. I. I.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.